

Universitätsbibliothek Paderborn

**Homiliae Adm. Illvstris Ac R.dissimi Domini D. Fr.
Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriae
Episcopi Barbastrensis & Albarrazini Ord. FF.
Prædicatorum**

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, Anno M.DC.XLIX.

§.15. In Missa particularis sit memoria gloriæ celestis post miseria nostræ repræsentationem, quo docemur propria[m] eius cognitionem esse dispositionem magis congruam qua ad terminum illum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53084](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53084)

tare in quo sacrificiū hoc celebraretur, tunc in-
cenderetur; incensique odore fideles recrearet,
quo daretur intelligi per Sacerdotes eius Diui-
næ gratiæ fructum fidelibus applicari; sic enim
audito D. Paulum docentem: *O dorem nostræ suæ
manifestæ per nos in omni loco.* Et his consequen-
ter postquam thus in Altari incensum est, quo
nobis Christus representatur, etiam ministris
thus adoletur, tam in eo assistentibus quam in
choro cantantibus: quia de Christo omni proce-
dit gratia, cuius omnes virtute huius Sacrificij
reddit participes.

XI. Hoc incensatione absolutæ Altaris, omnes in-
choant Introitum, quo designantur voces anti-
phonarum Patrum quibus à Deo postulabant ut
Incensum factus homo mundum visitare dignaretur: *E-
mitte Agnum Dominatorem terræ.* velut benefi-
cium totam annis ab illis desideratum, ut ipse
Hias alto loco proponit: *Viam ducimur per caelos
Et descendere;* unde ut expressius hæc eorum
desideria voceque tollere repetita Deoque cō-
stanter oblatæ, ut veniret, exponerentur, bis re-
guntur Introitus, iuxta illi d. Hilar: *Manda reman-
da, expecta et expecta. modicum ibi modicum ibi.*
Ut autem coulet Sacrificium esse Diuinæ lau-
dis, per Psalmos semper denotat: sanctum est
in versiculo introitus, versus aliquis principalis
Psalmi decanatur, quo finito deuotè repetitur
Introitus, cuius tamen præmittitur *Gloria Patri
Etc.* Ex præcepto Concilij Niceni, quo deno-
tatur aduentum hunc à tripus iustanter petum
fuisse personis SS. Trinitatis: Patrem rogabant
ut filium suum mitteret, filium deprecabantur
ut venire dignaretur, & apud Spiritum S. instab-
ant ut conceptionem eius operaretur.

XII. Et cum per aduentum filij Dei in mundum
Subsequi ita desideratur ab omnibus antiquis Patri-
bus, ut nobis declarat repetitio Introitus, cele-
stium alta-branda erant sponsalia cum natura humana
ris: habet quam sibi viuane indissolubili id est Hypostati-
hoc suum ca vult: dicitur Sacerdos ante Introitum acce-
mysteriū dens ad Altare, illud osculatur quo significet
Sanctum matrimonium Christi futurum cum
Ecclesia sua, conformiter illi quod sponsa de-
claratur, callas cum sponso suo caelesti nuptias,
quarum desiderio tanto pere flagrabat, hoc ita
exposuit, osculum ab eo postulat. Diuinum:

Cant. 1. *Osculetur me ofulo oris sui.* Hoc enim significat
quo sacerdos osculatur altare, quando nosse de-
siderat aduentus illius representationem fla-
gantissime optari per Missæ Introitum. Hæc
est prima dispositio eius celebrationi prærequi-

sita, ut ex illa fructum intentum assequamur:
nempe conscientie puritas qua cum debita præ-
paratione ad Missam accedendum & magnitu-
dinis atque infinitæ misericordie Dei laudes &
ardentissima desideria, ut in altamam nostram
descendat habiturus, omnium honorum Deo
gloriam deferendo, velut auctori principali eor-
um omnium quibus affluimus.

§. 15. *In Missa particulari sit memoria
gloriæ caelestis post miseria nostra re-
presentationem, quo docemur pro-
prium eius cognitionem esse dispositio-
nem magis congruam qua ad termi-
num illum felicissimum pertingamus.*

I N hoc maxime patet Dei misericordia, quod
cum illum nostris sceleribus tam grauitet
offenderimus, non tamen dedignetur illa
nobis condonare, & bonorum gloriæ caelestis
nos reddere participes, quæ in caelis suis com-
municat electis, & cum maxime in miserijs no-
stris ipsa respiciat, in quibus velut propria
materia se exercet, iuxta eius ex Theologo de-
finitionem: *Misericordia est aliena miseria suble-
uatio:* idcirco nihil nos potest efficacius dispo-
nere ad felicissimi illius termini nostræ beatiudi-
nis consecutionem quam propriæ miseriæ cog-
nitio: quare namque hæc constat apertius,
tanto clarius Dei imotescit magnitudo, atque
in nobis mille noua generantur, illa fruendi
desideria. Quia veto misericordia motus des-
cendit in mundum nos redempturus & per hoc
gloriæ suæ firmaturus possessores, ideo quam-
primum eius aduentum in Missæ Introitu desi-
gnauimus, petitio sequitur Diuinæ illius mis-
ericordie memoriam recedentes eius miseriæ
qua vitam hanc mortalem transigimus, ut
in Deo feruentiores misericordie erga nos ex-
citemus affectus, quam ab illo nostram repræ-
sentantes ei miseriam postulamus, ad cuius
subleuamen eam efflagitamus dicentes. *Kyrie
eleison* est autem Verbum Græcum quod in Ec-
clesia Latina Papa Syluester introduxit circa
annum Domini 740. & Missæ adhaerit D. Greg.
Ut in illa etiam Verba Græca audirentur, qua-
le est illud de quo loquimur & etiam Hebræa, ut
sunt *Amen, osanna, Et Alleluia,* nec non latina,
Missæ etenim Latino dicitur idiomate: ad signā-
dum id quod ait D. Hieron. à Diuina Sapientia
statutum ut in Cruce Christi eius titulus om-
nia

42

I. Misericordia Dei nostras respicit miseria.

II. Quia per Kyrie eleison postulam.

nium linguis scriberetur, Latina, Græca, & Hebraea: primo quia in cruce omnes gentes adorarentur: *Qui per diversitatem linguarum multarum, gentes in unitate fidei congregasti.* Ita testatur Ecclesia in quadam oratione de Dominica: *Deus qui diversitatem gentium in unitate tui nominis adunasti.* Ita similiter in Christo Domino convenire debebant omnes mundi nationes, quia in Christo omnia unum sunt: tantaque est eius Divina virtus, ut omnes nationes cunctaque in se unum faciat, quia est ipsa charitas: *Deus charitas est: cuius principalis effectus est diversarum unio voluntatum: Ipse est pax nostra.*

III. Cur in Missa tri-
linguarum
verba re-
serantur.

1. Ioan. 4.
26.

Ephes. 1. 4.

IV.

Alia ratio.

Rom. 10.
12.

V.

Cur toties repetatur Kyrie eleison.

Secundo, ut manifeste cunctis innotesceret crucis fructum esse universalem & eam omnibus profuturam nationibus, nemine excepto, nullaque exclusa natione: *Non enim est distinctio Iudei & Græci: nam idem Dominus omnium, deus in omnes qui invocant illum: omnis enim quicumque invocaverit nomen Domini, salvus erit:* scribatur igitur eius titulus idioma nationum quas noluit mundus principales, scilicet Latino, Græco & Hebraico & ipsdem vtitur Ecclesia in Missæ sacrificio, quo declarat eius fructum cunctis nationibus futurum universalem: ea mento hoc Græco verbo vtitur Kyrie eleison id est Domine miserere, quo ab illo misericordiam postulamus in miseriarum huius vite sublevari, in qua hoc illi dedicamus sacrificium, quo ad eam illum efficacius movemur, quam tertio petimus à tribus diuisim personis SS. Trinitatis: Kyrie eleison à persona Patris tertio & toties à persona Filij dicendo Christe eleison & toties à persona Spiritus S. Kyrie eleison. Partim ut significemus (ex sententia D. J. Th.) quod propter tres communes calamitates quas frequentius in hac vita patimur, quales sunt miseria ignorantia, infirmitas status culpæ in quam communiter labimur, & calamitas status pœnæ, quam ob culpam incurrimus: idcirco singulis personis tertio eandem offeramus preces quibus misericordiam ab illis requirimus, triplici nostræ miseriæ remedium. Vcl dicamus quod tertio eadem illis verba proponamus à singulis Divinam exorantes misericordiam, ut indicetur in tri-

bus personis SS. Trinitatis æqualis potestas, & æqualis facultas illam nobis concessuri: tota namque Dei natura eiusque essentia, & per consequens tota eius misericordia & donata quam petimus eo modo in singulis est personis, ut maius aliquid non sit in omnibus tribus quàm in vna sola, nec minus in vna quam in tribus coniunctim, & hoc ita declaramus in oratione illis oblata & tertio repetita. Manifestum est quod hæc Divinæ misericordiae requisitio fiat opportune, quando in Missa iam offeramus Dei filium in mundo: quia per illam intelligimus iam apertas caeli portas totamque Dei misericordiam iam in terram esse velut effusam, eaque plenum totius orbis vniuersum: *Misericordia Domini plena est terra:* Quia iam iustitia tantam hinc edens stragem, nullum condonans peccatum nullam in committente remittens poenam, ascendit in caelum locum cedens misericordiae, quæ cum Christo pariter in terram descendit. *Veritas de terra orta est & iustitia de terra profusa.* Ut iam in caelo est, quasi à longe intuetur, nec adeo facilis est eius executio, ut prius, in hominibus: nam ad eorum salutem in terram missa est misericordia: quæ prius velut conclusa caelo detinebatur: vnde ea facilitate qua iustitia, non pollebat, ut se ostenderet nostramque causam tueretur, sicut iustitia prodibat quo delecto reos supplicio plecteret nulli peccam remittens, sed singulos peccatores iuxta peccati gravitatem severè puniens. Modo veto in publicum prodijt Dei misericordia cum adventu filij Dei in mundum, omnes partes obambulat, cuncto- rumque medetur benigna calamitibus: *Ante consueti in ira sua misericordias suas: iam aperta progreditur fronte: nam eam omnes cognoscimus iuxta bonum quod ab illa percipiunt: ut enim Deus solium suum statuit in misericordia, atque ex immititate sua omnibus adest partibus. nulla est ad quam illa non pertingat: preparabitur in misericordia solium eius & in capite eius erit.* Iam expendit super caput eius patris signum nempe arcum: q. d. quod in altissimo loco operum illius, velut pacis signum apparebit solium Divinæ eius misericordiae, eo modo quo super altissimum locum supremæ Regionis aëris apparet iris signum serenitatis cœlestis: tempellate & turbidibus in ea genit: & in nobis effulsit: quia iam super eminentiora Dei operata, Divinæ misericordiae attributum signum elevabit: sic audio Psallentem David. *Et misera- tiones eius super omnia opera eius.* His omnibus mundus.

VI.
Alia c
throni
de Ky
eleiso
caus
VII.
Rati
grad
Glori
exten
quis
tutor

mundus potius est aduentu filij Dei in carne. Si igitur ad Introitum Missæ memoria recolitur huius aduentus quo Divinam suam patefecit misericordiam; fausto sydere hanc à Deo petimus absoluto Introitu, deprecantes: Kyrie eleison.

VII. Alio con- duntio de Kyrie eleison.

Capit. 3.

Quinimo fuit in Ecclesia mos hic peranti- quus, ut constat ex liturgia D. Iacobi hanc proponendi petitionem, & ipsdem verbis Græcis, decrevit hoc S. Concilium Valense celebratum sub Leone, primo eiusque auctoritate, ut in Di- uino officio eandem hanc Deo offerremus ora- tionem: nempe in matutinis, in Missa & vespe- ris. Kyrie eleison dicitur, quia in sede Apostolica & per totas orientales atque Italiae provincias Aulis & nimium salubris consuetudo intra Missam est ut Kyrie eleison frequenter cum grandi affectu & compunctione dicatur. Imo ad confirmationem antiquissimæ huius consuetudinis in S. nostra Religione FF. Prædicatorum obtinimus ut ad ves- peras Paschatis & alias nonnullas inciperemus à Kyrie eleison: atque in precibus quas fundi- mus in matutinis triduo ante Pascha aliquoties hæc verba Græca repetimus in memoriale vete- ris consuetudinis Ecclesiasticæ: & ultimo, semper in Missa dicuntur eo tempore quo memoria renouatur aduentus Filij Dei in mundum ad denotandam fiduciam quam habemus de Divi- na misericordia quam perillum postulamus.

43

Et sicut diximus quod in hoc Sacrificio om- nes adiunant nationes, ut omnes vniuersaliter fructus participent qui ex illo eis communica-

VIII. Ratio le- gendi Gloria in excelsis: & tolleramus, qua tendimus ad illam gloriæ bea- titudinem, eiusdem sit commemoratio in hym- no qui dicitur festiuioribus in Missa decantatur, nempe Gloria in excelsis Deo: hæc etenim finis est in quem collimat huius Divini Sacrificij ce- lebratio: etenim nobis persuadeamus quod la- boribus & miseris calamitose vite huius ab- soluti, fruituri sumus tumoris illis Divinæ glo- riæ bonis, nos eo perducente Dei misericordia. Hinc cantico principium dedere chori Angelici ipsa Christi natalis solemnitate, ut constat ex capite secundo S. Lucæ. Et Papa Telesphorus anno 140 sancit ut cantaretur in Missa noctis Natiuitatis Domini, quo tempore idem Ponti- fex ordinavit ut tres eo die missæ legerentur, ut patet ex eius decretalibus: & licet verum sit

quod ex illo nihil aliud cantaretur quam quod Angeli cecinerunt, scilicet Gloria in excelsis Deo & in terra pax hominibus bonæ voluntatis: nihil minus, ut refert Hugo, S. Hylarius Episcop. Pictauiensis qui vixit tempore Concilij Niceni, reliqua superaddidit, Laudamus te Ope Insuper Papa Symmachus anno 300. mandauit ut in omnibus Dominicis & festis martyrum digno- ribus diceretur, atque ex eo tempore semper ob- seruatum fuit in Ecclesia ut Canticum hoc in Missis diceretur, exceptis Missis defunctorum & ferialibus propter officium lugubre & triste, quod in illis celebratur.

IX. Legitur in figura lætitiæ.

Hoc autem mysticum canticum in Missa cantatur cum festiua lætæque musica in memo- riam effusissimæ gaudij quo mundus ex nativi- tate Filij Dei hilans exultauit: hæc etenim lætitiæ S. iuxta Prophetico futuram in mundo prædixit ex eius aduentu Vates Evangelicus Isaias illis vltis similitudinibus quibus gaudia declarantur eminentissima: *Lætobuntur coram te, sicut qui lætantur in Messis*. Tanto gaudio eius ex aduentu mundus exultabit, quanto domus agricolæ lætatur dum tempus instat colligendæ messis: per totum anni circulum studet anxius & laborat ut futura prospiciat messi, pastinat terram & in sudore vultus sui todit illam & à zizanij emundat, hincis perferens pumam & aëris inclementiam, qua illo tempore calum nos inquietat: nulli parcat labori, arua sua tempe- stine præparat, & triticum illis iniiciendum dis- ponit licet hoc ori suo subtrahendo, nec ex eo contristatur. quod idem in terram deijciat cor- rumpendum, liberali illud manu quaquaerlum disseminat & velut suo subtrahit hoc ali- mento quo seminet illud, necessitate ductus, ut illi habeat necessarium, cum mercatoribus conuenite, ut illi mutuo dent pecunias licet cum nonnullo scœnore, & pecuniarum detrimento, quo vitam queat transigere vsque ad mensem Augusti: est enim ten pus hoc colligendis fru- gibus aptissimum: aduenit ille familiæ suæ fer- tilissimus: etenim ex anni fertilitate sedulaque cura qua terram excoluit, Messis accreuit illi abundantissima quam ex area in decemum frum adducit ho. reis suis includit, & dum eam à pul- vere & palea cernit emundatam iamque hie- mis nebulas, graulines & pruinas eua- disse nocturnas: quis explicabit quo gaudio tota eius suosiliat familia, summo pere lætatur labo- res suos adeo bene cernens impenfos, quis ver- bis exprimit quam iucundi filij quam sint lætæ filij

Isa. 3. X. Quid sim huiusmodi explicatur.

filix ex patris gaudio & familia multo iam pane abundantior: o quam singulari tripudiat vxor exultatione dum coningem suum ab his suis gaudet miserijs absolutum, & creditores supra modū exhilaratos ob delicta iam in tuto posita: quid plura tota iam familia, imo quidquid in illa est meritis videtur proclamare lætiam: *Sicut qui lætatur in Messē.* Ea igitur similitudine indicat Propheta mundi gaudium ex aduentu filij Dei: iam enim homo diuitijs affluit cum Deum secum habeat, iam liber est à laboribus quos hiems antiquæ legis illi inferebat: *Tam enim hiems transijt, imber abiit & recessit:* iam summa lætitia cælū exultat & gaudio terra delectatur, cernit in illo Pater quod vadem habeat in quo suprema satisfactione illi quidquid debebat, homo perfoluet, Angeli suam iam reparatam gaudent ruinam, omnes exultant quia pro omnium nascitur salute. Dum Patriarcha Isaac nascitur in domo Abrahæ hoc illi nomen imponitur, id est risus: quia futura erat vniuersalis lætitia qua domestici omnes demulcerentur, quia pro omnibus, atque in omnium commo dum nascitur. Ita similiter nascitur in mundo Filius Dei, vtque summum deponetur bonum nobis ex eius ortu obuentionum, vbique generali omnes exultatione recreantur, sed potestissimum eius sit participans quinimo præ cæteris abundantius purissima eius Mater Virgo Maria: *Lætatur de ferā & inuis* Si reliquis matribus cum dolore parientibus tantum oritur gaudium dum filium in lucem editum conijciunt, *Quia nascitur homo in mundo:* quantum maius fuisse credimus gaudium immaculatæ Virginis, dum ex illa & sine dolore mundi nascitur Redemptor? *Gaudia matris habens cum Virginitatis honore:* gaudio delectatur quo reliquæ mares dum filius nascitur optatissimus: sed ipsa maiori longe prærogatiua, dum filius ex illa nascitur seruata tamen Virginitatis integritate. Pastores ab hoc gaudio non excipiuntur: ecce enim de cælis

Cant. 2. 11

XI. Gaudium mundi ex Christi natiuitate.

Isa. 35. 1.

10a. 16. 21.

Luc. 2. 10.

Matth. 2. 10.

ni Filijque Dei: quandoquidem in omnibus partibus singularis & voluptas in explicabilibus est *Sistere,* vt alio loco hoc explicat Spiritus S. *Sicut omnis terra in conspectu eius.* q. d. Nemo à illo vniuersali gaudio ex aduentu Christi excludit: ingemiscit: quia per illum opera sua nobis tradidit vt nostra: quatenus haberemus quod Patri munus offerremus, vtone per illa obtineremus quod nobis expediret: si tantum igitur nos bonum sequatur quia natus est Christus, nunquid ratio suadet omnes vniuersaliter a tuentum illius signis gaudij celebremus extentionibus propter internam voluptatem quam ex tanti boni possessione consequimur, quanto ex eius aduentu cumulamur? Hoc igitur significat Cantum cum *Gloria in excelsis Deo* quod in Missa decantatur, gaudium vniuersale quo cælum & terra lætantur, quia natus est in mundo filius Dei factus homo.

§. 16. *Necesse est quatenus Deus sit nobiscum vt omnes conueniamus & participes simus fructus huius sacrificij quod declaratur in collecta Missæ, ob quam causam Sacerdos se vertit ad populum illum his verbis salutans: Dominus vobiscum antequam incipiat.*

DEUS semper dilexit animos vitos mentesque conformes quod etiam opere demonstrat: et eternum experientia nos docuit oratione illas à Deo inpetasse eorum que conformari voluntate ac cessante in communitate congregati, quod à Diuina misericordia postularunt. Orationem semper habuit Deus vt Musicam suauissimam illaque sunt auribus eius gratissima que ex aëtheris & maxime concentibus vocibus audiebantur, non o ignorat eius musica vt suavis sit grataque auribus, colligit oportet ex multis vocibus: etiam vnaqueque per se ipsam non habet suauitatem & consonantiam quam multæ conferunt, dum omnes varietatem seruantes proportionis conueniunt: quæ inter ipsas requiritur: nec enim vox tenoris ita sola recreat ac dum iungitur Bassi, Contratenoris, & Superiori alijque vocibus, omnesque mixtæ consonantiam pariter obediunt: similiter in quolibet instrumento musico prima fides tertia vel quarta si sola tangatur, auribus non ita grata insonat, quam dum omnes secunda